

NIEUWE UITGAVEN

Vogels van de Rode Lijst

Onlangs verscheen bij Vogelbescherming Nederland het boekje 'Vogels van de Rode Lijst' van Jan Willem Vergeer. Het is uitgegeven door Vogelbescherming in samenwerking met de KNNV. Het is een geslaagde, populaire uitgave van de herziene 'Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten (Osieck & Hustings) die vorig jaar als 'technisch rapport' is uitgegeven door Vogelbescherming.

Het is van groot belang dat de rode lijst op deze manier een groter publiek bereikt. Het boekje leest gemakkelijk en is duidelijk. Per vogelsoort wordt beschreven waarom de vogel is opgenomen in de Rode Lijst, hoe dat tot standgekomen is en wat er mogelijk aan te doen is om de soort uit de gevarezone te krijgen. Ook al ogen de 'recepten' soms wat simplistisch, dat hoort bij de doelstelling van het boekje. Ik vond het al een aardig boekje, maar toen ik merkte dat er een Twirre-artikel van mijn hand ('De Kemphaan, broedvogel rond de Groote Wielen, hoe lang nog?') bij de aanbevolen literatuur voor de Kemphaan vermeld stond, kon het helemaal niet meer stuk. Ijdelheid troef.

Jan Willem Vergeer, Vogels van de Rode Lijst. Uitgave KNNV / Vogelbescherming. ISBN 90-5011-083-5.

Freek Nijland

Ecologische Atlas van de Nederlandse weidevogels

Deze derde uitgave in de serie 'Ecologische Atlassen' van uitgeverij Schuyt & Co is een schitterend standaardwerk geworden over de Nederlandse weidevogels. Ik was al enthousiast over de vorige uitgaven van: de Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa van Frits Bink, met zijn markante en systematische soortbeschrijvingen, en de Ecologische Atlas van de Nederlandse roofvogels van Rob Bijlsma met een schat aan gegevens over biotoop en broedbiologie. Maar ik moet zeggen dat ik van deze uitgave het meest onder de indruk ben. Albert Beintema is er in geslaagd, uitgaande van verschillende thema's als geschiedenis, gedrag, eieren en overleving, weidevogels binnen en buiten Nederland en weidevogelbeleid, de tot nu toe beschikbare kennis over de weidevogels op een zeer aansprekende manier te presenteren. Misschien ben ik bevooroordeeld omdat weidevogels mij altijd bijzonder hebben aangesproken sinds ik in de zestiger jaren als jong studentje, zeilend op het Pikmeer en de Wijde Ee bij Grou, bij het aanleggen in aanraking kwam met de Friese weelde aan weidevogels. Maar de foto's van vooral Oene Moedt van het gedrag de vogels zijn zo bijzonder dat bij het lezen van dit boek het net is of je in het veld loopt. Het is bijzonder knap van de uitgever dat deze er steeds in slaagt het resultaat van vele tientallen jaten wetenschappelijk veldwerk zo aansprekend voor het voetlicht te brengen. Dat ligt niet in het minst aan de keuze van de schrijver en fotografen. Albert Beintema, eigenzinnig en gedreven weidevogelonderzoeker, kan trots zijn op deze prestatie. Nu de beleidsmakers en de weidevogels nog.

Albert Beintema, Oene Moedt en Danny Ellinger 1995, Ecologische Atlas van de Nederlandse weidevogels. Uitgeverij Schuyt & Co. Omvang 350 pagina's, 400 foto's, tekeningen en kaartjes. ISBN 90 6097 3917. Winkelprijs f 115,-.

Freek Nijland

VOGELS EN WINDMOLENS OP DE AFSLUITDIJK

Bij de visievorming rond het windmolenplan 'Windstreek' langs de Friese waddenkust is de blik tot voor kort vooral gericht geweest op situaties die kenmerkend zijn voor de vastelandskust van Friesland. Bij windmolens langs de Afsluitdijk krijgen we te maken met een andere situatie. De mogelijke vogelhinder zal vooral bekeken moeten worden vanuit de betekenis van het IJsselmeer voor watervogels. Zo'n overzicht ontbrak, reden voor Vogelbescherming Nederland om een rapport te publiceren (Van den Tempel, 1995). De conclusie luidt: juist soorten waar het IJsselmeer haar internationale betekenis aan ontleent (Fuut, Aalscholver, Kuifeend, Toppereend, Grote zaagbek en Zwarte stern) lopen de grootste risico's wat betreft het maken van slachtoffers en/of biotoopverlies ten gevolge van plaatsing van windturbines op de Afsluitdijk.

Vogelbescherming Nederland is een warm voorstander van het benutten van windenergie, mits de plaatsing van windturbines geen afbreuk doet aan de betekenis van gebieden met internationale betekenis voor (trek)vogelpopulaties. Windturbines moeten niet geplaatst worden op locaties waar grootschalige trekbewegingen op lage hoogte zijn te verwachten.

Vliegende vogels kunnen gedood worden, doordat ze tegen de turbine aanvliegen, of doordat ze in het zog van de draaiende

rotor terecht komen. Vooral tijdens slecht zicht of bij tegenwind blijken de meeste aanvaringen voor te komen. Daarnaast kan aantoonbare verstoring optreden tot op 500 m afstand van een windturbine. Vooral tijdens de balts in het voorjaar en de rui in het najaar, als de vogels extra kwetsbaar zijn, zijn ze het gevoeligst voor verstoring.

In het algemeen dient ter voorkoming van vogelslachtoffers gekozen te worden voor een opstelling parallel aan de belangrijkste vliegroute. In het geval van de Afsluitdijk is dat niet mogelijk, omdat zowel parallel aan als dwars (dagelijks) op de dijk risicovolle, belangrijke vliegbewegingen plaatsvinden.

Vogels zullen de windturbines mijden, waardoor sommige soorten minder goed in staat zijn om hun optimale voedsel- en rustgebieden te bereiken. Dit leidt tot verlies en versnippering van leefgebieden.

Het leefgebied van met name soorten als Fuut, Knobbelzwaan, Tafeleend, Toppereend en Kuifeend, boet nog verder aan betekenis in. Deze soorten zijn al teruggedrongen op gebieden met de minste recreatiedruk door watersport, over het algemeen al niet de beste voedselgebieden. In het rapport wordt per soort het huidige verspreidingsgebied en de betekenis van het IJsselmeer besproken.

De slachtoffers als gevolg van de te plaatsen windturbines moeten worden opgeteld bij de huidige slachtoffers als gevolg van het verkeer, de beroepsvisserij (voor duikende watervogels), en de jacht.

Plaatsing van windturbines langs de Afsluitdijk leidt onherroepelijk tot biotoopverlies en een verdere versnippering van leefgebieden. De betekenis van het IJsselmeer als internationaal belangrijk watervogelgebied wordt daardoor aangetast. Dit is in strijd met de door de Nederlandse overheid ondertekende Wetlands-Conventie en de Europese Vogelrichtlijn.

Samen met de FFF, de Waddenvereniging, het Wereld Natuur Fonds en Natuurmonumenten is dan ook bezwaar aangetekend door Vogelbescherming Nederland tegen de streekplannuitwerking van de provincie om langs de Afsluitdijk en de Friese Waddenkust windturbines te plaatsen.

'Negatieve effecten voor vogels van windturbines op de Afsluitdijk'. Een copie van het rapport is verkrijgbaar bij Vogelbescherming Nederland, tel. 030-6937700.

Joke de Rover